

der hvilke de nye, gærende Tanker i Underviisningsagen kunde naae en praktisk Gjennemførelse. Der skal være mange Betingelser tilstede i det givne Dieblif, for at Mænd af høist forskjellige Anskuelser skulle kunne, som bævne af en vis skjult Magt, samle sig om en sælles Anskuelse. Ere ikke disse Betingelser tilstede, ja, saa bliver Commissionsarbeidet let til Tidspilbe og Spilben af Kræfter; man naaer intetsomhelst Resultat. Selve den Betragtning, som han gjorde gjældende med Hensyn til Theaterspørgsmaalet, har sandelig ogsaa Betydning her. Underviisningsspørgsmaalet staaer i dette Dieblif ikke i den Forstand paa Dagsordenen, at dens Afgjørelse skulde kunne ventes, for man var kommen ud over forskjellige Spørgsmaal, hvis Løsning er den os nærmest paaliggende Opgave. Naar den Tid kommer, da dette Spørgsmaal skal finde sin nærmere Drøftelse, saa er der ibrigt eet Punkt, hvorpaa jeg lægger særlig Vægt, og det er, at vi ikke blive staaende ved det „borgerlige“ Underviisningsvæsen, om jeg saa maa sige, men at vi ogsaa see hen til den militaire Underviisning. Vi bør see om muligt at bringe Eenhed og Sammenhold i det hele Underviisningsvæsen, saa at det kommer til at omfatte Alle, baade dem, der nærmest tænke sig at ville gaae den civile Embedsvei, og dem, der nærmest tænke sig at ville gaae den militaire Vei, og tillige dem, der aldeles ikke tænke sig at ville gaae nogen som helst Embedsvei, men ønske sig en i Virkeligheden liberal og human Dannelse.

Strøm: Det, der har foranlediget mig til at begjære Ordet, er ogsaa det Spørgsmaal, der blev fremdraget af den ærede 6te Landstingsmand for 6te Kreds (Bloug), og som jeg anseer for et af de vigtigste, man kan beskæftige sig med, og nogenstunde har beskæftiget sig med, nemlig Spørgsmaalet om Underviisningsvæsenet. Det ligger imidlertid tillige i Sagens Natur, at Udtalelserne her ved Finantslovens 2den Behandling ikke kunne blive slynderlig udtømmende, og jeg skal derfor ogsaa indskrænke mig til nogle ganske korte Bemærkninger. Det er min Overbeviisning, at den ærede Landstingsmand (Bloug) har Ret, naar han mener,

at det nu er Tiden til at nedfætte en Commissionsmission til at undersøge alle disse Forhold. Naar dette blev betvivlet af den ærede sidste Taler (Krieger), vil jeg i Modsetning til ham sige, at det forekommer mig, at dette Spørgsmaal ikke alene staaer paa Dagsordenen nu, men at det har staaet saa længe paa Dagsordenen, at det er nærved at gaae ud af den igjen. De sidste Aar have bibraget til at lade dette Spørgsmaal træde noget tilbage i Skyggen, men det har virkelig staaet paa Dagsordenen her i Landet i flere Aar og er blevet bearbejdet af Mange baade i egne Skrifter og i Tidsskrifter. — Hvad særligt angaaer det lærde Skolevæsen, saa er der een Ting, som jeg aldrig har kunnet forsonde mig med, som jeg ogsaa for nogle Aar siden gjorde opmærksom paa her i Rigsdagen, og som den vedkommende Minister dengang lovede at tage under Overveielse. Jeg vil nævne dette Punkt her, fordi det ogsaa har økonomisk Betydning, og fordi den ærede 6te Landstingsmand for 6te Kreds (Bloug) har meent, at det var muligt, at en saadan Reform som den af ham tilsigtede slet ikke vilde blive dyrere end det nu Bestaaende. Det er nemlig, at Drengene efter min Overbeviisning komme altfor tidligt i Skole. Det staaer for mig som en Urimelighed at ville have lærde Skoler for Drengene paa 9 Aar, ja, endogsaa ofte paa under 9 Aar, og det stiller sig saaledes for mig, at det ikke alene er urimeligt med Hensyn til Beføstningerne derved, men at det ogsaa i Grunden er Synd imod Forældrene og Drengene, thi vel er det en ganske frivillig Sag, hvorvidt Forældrene ville sende deres Børn derhen, men indirecte øves der dog en Tvang paa dem i saa Henseende. — Hvad Universitetet angaaer, vil jeg indstændigt lægge den ærede Cultusminister paa Hjerte at optage Spørgsmaalet om Examinationscommissioner paant. Vi have staaet ganske nær ved Afslutningen af dette Spørgsmaal, men ere paa eengang gledne tilbage igjen, ligesom ved saamange andre Kirke- og Skolesager i de senere Aar. Det er ganske vist, at Examinationscommissioner ville koste Noget, skjøndt jeg dog troer, at Beføstningerne ikke kunne siges at ville blive overordentlig store; men paa den anden Side troer jeg ogsaa, at netop for